

DULCIURI
DE POVESTE

Concepție grafică: Mădălina Andronic
Fotografii: Adi Stoicoviciu
Redactor: Iustina Croitoru
Tehnoredactor: Florina Vasiliu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Carmen Petrescu

Lucrare executată la Tipografia Real

© HUMANITAS, 2013

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STEER, OLIVIA
Dulciuri de poveste / Olivia Steer; il.: Mădălina Andronic; pref.: Răzvan Exarhu. –
București: Humanitas, 2013
ISBN 978-973-50-4052-9
I. Andronic, Mădălina (il.)
II. Exarhu, Răzvan (pref.)
641.55:664.68

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

www.oliviasteer.ro

Laviniei

Vă FI ODATĂ CA NICIODATĂ

Am auzit o poveste despre niște exploratori în jungla amazoniană. Aveau ghizi și cărași din partea locului, care, în ciuda poverilor de pe umeri, impuneau un ritm rapid caravanei. Făceau însă ceva ciudat. Fără să dea impresia că s-ar teme ori ar căuta să audă sau să vadă ceva anume, din când în când se opreau, priveau în spate un minut, apoi continuau să meargă ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Obiceiurile și semnele după care se ghidază niște triburi nu seamănă nicidecum cu cele europene, așadar nimeni nu cerea explicații despre aceste pauze.

La un moment dat, după un urcuș susținut și istovitor, cărarea a intrat pe teren drept, iar pașii indienilor au devenit și mai iuți. Mersul s-a transformat aproape în alergare. La capătul platoului, înainte de o coborâre lungă, oamenii s-au oprit din nou, fără să pară obosiți. Stăteau în liniște, scrutând calea pe care veniseră. Unul dintre exploratori, văzând că popasul acesta, spre deosebire de celelalte, e mai lung, îndrăzni totuși să întrebe:

— Sunteți obosiți, sau simțiți vreun pericol?

Răspunsul veni însoțit de un zâmbet:

— Am mers foarte repede, iar acum așteptăm ca sufletele noastre să ne prindă din urmă.

Nu întâmplător „suflu“ și „suflet“ au aceeași rădăcină, iar povestea cu indienii ne arată cam ce se întâmplă, de fapt, atunci când ne oprim să ne tragem sufletul.

SUFLET, conform definiției, înseamnă conștiință, cuget, gândire, spirit.

RUTINĂ înseamnă capacitate câștigată printr-o practică îndelungată, obișnuiță de a acționa sau de a gândi totdeauna în același fel, totalitatea obișnuințelor sau a prejudecăților considerate obstacole în calea noului, a creației sau a progresului.

Ca să fac totuși o legătură între cele două cuvinte din registre totalmente diferite, rutina sufletului este cea mai gravă formă de uitare de sine.

Așadar, a venit momentul să ne tragem puțin sufletul și să ne întoarcem către noi.

Așa, ca atunci când o mamă deschide seara cartea cu povești, lângă patul în care un copil va adormi în curând: actul istorisirii este o reîntâlnire cu sufletul ei rătăcit în întâmplările de peste zi și un fel subtil de a-l învăța pe micuț câte ceva despre felul în care cele văzute se sprijină pe cele nevăzute, într-o viață aflată la început.

Limba veche în care sunt scrise aceste povești, arhaismele și regionalismele, frazarea și formulele de incantație sunt și un omagiu adus tradiției basmului românesc, dar și o revizitare a gândirii magice, care nu se predă la școală și care s-a retras de mult din felul nostru de a trăi.

Povestea este cel mai simplu mod de a-l face pe un copil să înțeleagă și să respecte importanța, semnificația și puterea lucrurilor din jur, care ne ajută să trăim mai bine, simplu și curat: plantele, ființele, roadele pământului, apa.

Așa s-a și născut, de altfel, această carte: în urma lecturilor de seară din basmele lui Ispirescu, prin care se amestecau învățăminte pentru copilul care altfel le-ar fi respins. Un fel de linguriță cu leac amărui, al cărui gust dispare când adaugi un pic de miere.

Obsesia generală pentru viața sănătoasă rămâne o simplă pledoarie patetică, atâta vreme cât nu se transformă într-un stil de viață, fără legătură cu vreo modă sau încărcătură militantă. E de-ajuns să faci ceea ce simți că îți face bine, chiar dacă asta implică de multe ori mai multă voință și o renunțare la niște obiceiuri unanim acceptate. Fac această observație în calitatea mea de vegetarian și de practicant al stilului de alimentație promovat de Olivia Steer.

Rețetele strecurate în cele douăsprezece povești (pe care le-am gustat, de altfel, și vă asigur că sunt mai mult decât delicioase) sunt și un instrument minunat de socializare între părinți și copii.

Ele pot fi gătite la două mâini și oricâte mânuțe v-a dat Dumnezeu în casă. Puterea exemplului îi va face pe cei mici să înțeleagă nemijlocit câte ceva despre valoarea nutritivă a hranei vii și să accepte mai ușor că există alternative la fel de gustoase la tentațiile de pe rafturile hipermarketurilor, cu atât mai gustoase, cu cât au în compoziție cel mai prețios ingredient: dragostea de mamă.

De aici mai departe însă, începe o altă poveste, cea a fiecărui cititor. Așa că am încălecat pe trei arici, să fiți sănătoși și fericiți!

Răzvan Exarhu

DULCIURI
DE POVESTE

TREI PICURI DE TĂMĂDĂ

Amu, a fost odată un om ca toți oamenii cumsecade și-ntr-o zi, fiind dată poruncă de la împăratul să se strângă oaste mare, fu umflat pe sus cu potera, de lângă femeie și prunci, și dus la război. Apoi, la doi ani, războiul se găta, cum se gată toate-n viață, și Ghiță Tămadă fu slobozit fără multă vorbă. Îi deteră doi arginți să aibă de cheltuială, straiete de cătană de pe dânsul și-l lăsară în plata Domnului, să se ducă unde o vedea cu ochii.

Amu, iată-l pe Ghiță Tămadă venind pe drum, cam cum s-ar duce. Hop! sălta piciorul stâng în sus și hop! îl zvârlea moale din gleznă-n jos, scurmând pământul secăt cum îi cenușa, supt talpa bocancului ostășesc. Întâi îl sprijinea – câtu-i clipa – cu vârful în țărână și apoi iute îi da drumul, înțepenindu-l în călcâi, un pas mai colea, dintr-o margine-n alta, de nu-i mai ajungea drumul... hop... și-apoi iar hop-hop... și pe stângul, și pe dreptul! De n-ar fi duhniat cale de-o poștă a rachiu, ai fi zis că joacă șubred o kalinkă pe uliță. Dar el, nu! Dăduse, cu mână largă, unul dintre arginți pe-un pumn de țigărci, iar pe celălalt, pe-o butelcă mare de tărie, pe care o și golise pe jumate. Ba încă și alta, pusă îngrijit în raniță, să aibă pe mai târziu! Dar Ghiță nu era deprins cu băutura, ci, ca omului istovit după o grea și lungă ispravă, îi dădea inima ghes să facă ce nu făcuse, să trăiască ce nu mai trăise. Să se simțească slobod, adică. Slobod și din oaste, și din minte. Și din suflet, și din trup. Și băuse tărie și tutun ca unul care nu mai voia a ști de grija zilei de mâine. Rachiu i se săltase repejor la cap și-i da de-amu vedeală tulbure. Dar, fie!

Mai merse ce merse, cale de jumate de zi, tot așa clătînându-se, cu ochii împăienjeniți, dând din vreme-n vreme câte-o dușcă pe gât, când iacă la o răspântie numai dă de-o țigancă, despuiată, despletită, dezmațată, dezmiardând cu vorba bolborosită o găinușă neagră și speriată, ce-o strângea,

ca-n chingă, la subsuoară. Nu era țigancă asta nici jună, nici trecută. Nici mândră, nici hâdă. Nici 'naltă, nici scundă. Ar fi fost o țigancă ca toate țigăncile, dacă n-ar fi fost cuprinsă de-un abur alburiu din creștet până-n tălpi, ca într-o vrajă. Ghiță atunci se opri și se zgâi ca la un lucru nemaivăzut. Dară când îl zări pe ostaș, bafnița hăit! sări cuc de mânie:

— Fie-ți lumina ochilor neagră, cătană spurcată ce-mi ești!

De-amu era alta! Ochii i se bulbucaseră de furie, părul i se învârtoșase pe spinarea goală, pieptul i se ridica și i se cobora iute, de turbare abia stăvilită, iar pântecul supt i se înfierase ca de o prevestire rea, așa era de grozavă și de înfricoșată baragladina, ca o stihie! Pielea îi lucea ca unsă cu ulei de cânepă, supt albastră lumina lunii, și buzele-i erau vinete și uscate, ca de-o boală grea. Doamne, că dușmănoasă mai părea!

— Dar ce treabă am eu cu tine, spurcato? s-aprinse Ghiță.

— Omul n-are ce căta noaptea-n drum și pe la răspântii părăsite, zise pohoța cu răstita. Bei pe drum, în loc de-a sta în casă, la nevastă. Amu mi-ai tulburat făcutul, iară tulburatul făcutului n-are calea desfăcutului, fie-ți beutura de petrecanie!

Și dă-i și suduie-l neîncetat. Ghiță tăcu ce tăcu, apoi odată beli niște ochi roșii de furie, nu mai stătu pe gânduri. Jap! îi trase o scatoalcă peste față și-și văzu iar de drum, împleticindu-se. Dară meștera, în urmă-i, să tacă? Nici gând! Spume albe făcu la gură de furie.

— Acasă te-așteaptă o nevastă și cinci prunci ca pe-un sfântuleț, de drag ce le ești. Dare-ar naiba să picii în patima beției, să-i arzi pe ei, cum m-ai ars pe mine. Bateți-vă, căsăpiți-vă, dracului duceți-vă!

Văleu! Când auzi Ghiță, pe loc se trezi din beție, ca dintr-un vis urât, și începu a alerga bezmetic spre casă. În urma lui, blăstămata de vrăjitoare unde nu se puse pe vine, cu tălpile încleiate în pământ și începu a izbi cu palmele goale-n țărână, ca-ntr-o toabă vie, și-a răcni, nepierzându-l pe Ghiță cu privirea:

Cinci prunci și-o nevastă
La margine de sat adastă.
Îi târcolește-o năpastă
Ațâțată de-o minte proastă
De-ostaș aburit în țeastă.
Ale, cât o be cătana noastră
Atât or be și pruncii și muierea voastră.

Iară Ghiță gonea cum nu mai gonise în viață-i. Cu picioarele la spinare, să scape de blăstămii nimicitor. Pân' la ziuă, ajunse tot într-un suflet acasă. Copiii care cum îi zburătăciră în brațe de bucurie că veni tătuca și tot îl trăgeau de jeburi și de raniță să vadă că ce le-a adus. Ca pruncii, adică. Da-n jeburi nu găsiră decât chichița cu țigări, și-n raniță, butelca de-a doua cu rachiu, ne-ncepută. Tare se mai amări atunci Ghiță că n-avea ce le da și lor, măcar o coajă de pită, acolo. Risipise arginții pe nimicuri, copiii fost-au nebucurați, iară el, afurisit grozav de-o țigancă zborșită. Ptiii, da-n mare necaz îl mai înghesuise beutura! Amu se aștepta la tot ce-i mai rău. Așa că ședea posomorât pe laviță și tăcea și tot tăcea.

— Dar ce-i, bărbate, îți intrară zilele-n sac? se băgă la grijă muierea.

Ghiță o trase atunci mai într-o parte și-i povesti șoptit că ce și cum. De-a fir a păr, toată povestea cu cântec.

— N-avea grijă, zise femeia chibzuită. Că orișice cântec are și-un descântec.

Atunci luă sticla cu rachiu din ranița bărbatului și mai soborî următoarea

GRĂMADĂ DE TAINĂ

două păstăi de vanilie

și un pumn de boabe de cacao,

aduse toate de un negustor de departe ce bătuse, cu marfa, din poartă-n poartă, în satul lor. Ea îi deschisese și-l omenise cu apă rece și dulceață de merișor, iar el îi dăduse boabele și batoanele lungi și gingașe de vanilie, spunându-i taina lor. Că-s mari meștere, că stăvilesc nebuneala și scrânteala, ba potolesc și durerile-n pântec. Cu gând de recunoștință la negustorul de departe, femeia spuse un Doamne-ajută și săvârși următoarea

LUCRARE DE TAINĂ

Vârî păstăile și boabele cu de-a sila-n sticla cu rachiu și zgâlțâi bine. Apoi lăsă să se îngemăneze aromele vreo două săptămâni, scuturând în răstimpuri sticla, ca pe-o țoală udă. În ziua de-a douășpea, strecură licoarea ce mirosea de-acum a izbăvire și-o descântă așa:

Din licori nebune,
grozave cum îi o genune,
negre cum îi un tăciune,
făcui
tămadă de suflet,
de trup,
și de minte,
mirositoare
ca o floare,
de smoală coloare.
Trei stropi de tinctură
în dulciuri să picură
să mănca cinci copchilași
și-ai lor părințași,
nici mai mult, nici mai puțin!
Belelele departe se țin!
Amin!

De-cum încolo, cât a băut Ghiță, au băut și copiii lui, după cum a fost prorocit țigancă de la răs-pântie. Dar numai trei picuri picurați în orișice dulceață, cozonaci, gogoloaie din nuci cu miere și câte și mai câte le-o fi făcut femeia gospodină. Nici mai mult. Nici mai puțin. După cum o fost descântat. Și-așa se scăpară de blăstăm Ghiță Tămadă și toți ai lui în neam și se bucurară lucru mare de astă izbândă. Și-au trăit toți șapte în pace, fericiți până la adânci bătrâneți și-or mai trăi și azi, că pricină de betesu-g n-au pentru ce avea!

CUPRINS

<i>Va fi odată ca niciodată</i>	6
Trei picuri de tămădă	10
Lapte dulce tropotit	16
Coleaşa mâncăului	22
Cozonacii cu mac ai Ilenuţei	30
Rubine moi de merişor	36
Negru împărat şi mărul de aur	42
Povestea hultanului	52
Grâu aurit cu vraja zânei încolţit	60
Căpşuni sleite în miere aurite	66
Rişcaşa aleasă	72
Jar topit de răchişoare	80
Iana Sânziana	86
<i>Glosar</i>	95
<i>Bibliografie</i>	97